

ปทุมมา (*Curcuma alismatifolia* x *C. rhabdota*)

พันธุ์เชียงใหม่รายซีเอฟ 45

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ-สกุล	กรมวิชาการเกษตร
ที่อยู่	50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ รหัสไปรษณีย์ 10900
โทรศัพท์	081-3730-948

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

ปทุมมาพันธุ์เชียงใหม่รายซีเอฟ 45 ได้มาจากการผสมพืชสกุลขมิ้น (*Curcuma*) สองชนิดระหว่าง ปทุมมาชมพูอ่อน (*Curcuma alismatifolia*) พันธุ์แม่ กับบัวลายลาว (*C. rhabdota*) พันธุ์พ่อ โดยศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงใหม่ สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร ได้ผสมพันธุ์พืชดังกล่าวในปี พ.ศ. 2538 -2541 และในปี พ.ศ. 2545-2547 ได้คัดเลือกต้นลูกผสมข้ามชนิดที่มีลักษณะดีและสวยงาม จึงตั้งชื่อพันธุ์ว่า เชียงรายซีเอฟ 45

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท	ชื่อไทย ปทุมมา (ลูกผสม) ชื่อวิทยาศาสตร์ <i>Curcuma alismatifolia</i> x <i>C. rhabdota</i> วงศ์ Zingiberaceae ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ล้มลุก
ราก/หัว	ระบบรากฝอย (fibrous roots system) รากสะสมอาหาร (storage root) มีลักษณะบวมพองออกเป็นตุ่มที่ปลายราก ทำหน้าที่เก็บสะสมน้ำและอาหาร เหง้า (rhizome) หรือหัวมีสีน้ำตาลอ่อน เนื้อในหัวสีครีม เป็นลำต้นใต้ดินที่เจริญในแนวระนาบขนานไปกับพื้นดินสั้น ๆ มีข้อและปล้องชัดเจน แตกแขนงออกเป็นกระจุกตามตาข้างของเหง้าเดิม ทำหน้าที่สะสมน้ำและอาหาร เส้นผ่านศูนย์กลางเหง้า 1.5 - 2.0 เซนติเมตร
ต้น	ลำต้นเหนือดินเป็นลำต้นเทียม (pseudostem) เกิดจากกาบใบที่อัดกันแน่น ความสูงต้นวัดจากโคนต้นถึงระดับปลายพุ่มใบ 62 - 72 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 54 - 70 เซนติเมตร
ใบ	ใบเดี่ยว มี 4 - 6 ใบ กว้าง 12.3 - 15.0 เซนติเมตร ยาว 41 - 44 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม ขอบใบเป็นคลื่นปานกลาง เส้นกลางใบสีเขียว กาบใบสีเขียว โคนกาบใบสีน้ำตาลแดง
ดอก/ช่อดอก	ช่อดอก แบบช่อเชิงลดแน่น (compact spike) ก้านช่อดอกแทงออกจากกลางลำต้นเทียม ความยาวช่อดอก 81 - 90 เซนติเมตร ความยาวช่วงดอก 13.5 - 16.0 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางช่อดอก 10 - 11 เซนติเมตร ใบประดับ (bract) ส่วนล่างรูปกลมแบน ปลายเป็นติ่งแหลม สีเขียว ขอบสีชมพูมีขีดสีน้ำตาล มีจำนวน 11 - 13 ใบ ใบประดับส่วนบนรูปรี สีชมพู ปลายแหลม สีเขียวอ่อนมีริ้วสีน้ำตาลแดง มีจำนวน 10 - 12 ใบ ดอกจริงขนาดเล็กอยู่ในซอกใบประดับส่วนล่าง กว้าง 1.4 - 1.5 เซนติเมตร ยาว 4.3 - 4.4 เซนติเมตร สีม่วงอ่อนปนสีขาว กลีบปากสีม่วงเข้ม สันปากสีแดงส้ม เส้นผ่านศูนย์กลางก้านดอกประมาณ 0.6 - 0.7 เซนติเมตร
ผล/เมล็ด	ไม่มี (ดอกเป็นหมัน ไม่ติดผล)

ลักษณะอื่น ๆ

1. อายุปลูกถึงให้ดอก 2 - 2 เดือนครึ่ง
2. เริ่มแทงช่อดอกเมื่อมีใบ 2 - 3 ใบ
3. ช่อดอกอยู่เหนือทรงพุ่ม ก้านดอกตรง ยาว เหมาะสำหรับเป็นไม้ตัดดอก และไม้ประดับแปลง
4. การแตกหน่อใหม่น้อยเฉลี่ย 1 - 2 หน่อ/กอ
5. อายุปักแจกันนานประมาณ 12 วัน และไม้ประดับแปลงนาน 4 - 7 สัปดาห์ หลังออกดอก

ปทุมมาพันธุ์เชียงใหม่รายซีเอฟ 45